

FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNUNDAKİ YAZAR VE YAYINCI HAKLARI

Yard. Doç. Dr. Emin Cem Kahyaoğlu

Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku ve Fikri Hukuk Öğretim Üyesi

I. Genel Olarak

Maddi mülkiyet unsurları ülkemizde yeterince korunamaz iken , gayri maddi nitelikteki fikri hakların korunması daha büyük sorunlarla karşılaşmaktadır. Gerçekten yazılı eserlerin kopyalanarak çoğaltılması , telif hakları bazen anlaşmalı yayıncılar tarafından da dikkate alınmaksızın eserin piyasaya sunulması , eser sahipliği haklarını zedelemektedir. Bu bakımdan 1951 tarihli ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu , bu kanunda zaman içinde teknolojik gelişmelere de uygun olarak yapılan değişikliklerle söz konusu hakları bir ölçüde emniyet altına almıştır. Halen görüşülmekte olan Fikir ve Sanat Eserleri Kanunda Değişiklik Yapan Tasarı ile de bu korumanın daha etkili hale getirilmeye çalışıldığı dikkati çekmektedir. Ancak en mükemmel kanunlaştırma hareketleri dahi uygulamada kanuna saygı gösterilmediği , başarısız olduğu takdirde etkisiz kalmaktadır. Aşağıda eser sahibi olarak yazarın haklarını , daha sonra yazarın sözleşme ile bağlanacağı yayıncıya ilişkin özellikleri 5846 sayı Kanun çerçevesinde inceleyeceğim. Yeri geldikçe Tasarı ile getirilmek istenen yenilik ve değişiklikler üzerinde duracağım. Bu fırsatı değerlendirerek bütün Kütüphanecilerin Haftasını saygı ve sevgi ile kutluyorum. Kütüphaneciler büyük ölçüde özveriye dayalı bir iş yapıyorlar. Kütüphane ve kütüphaneciler bizim uygar dünyada yer almamızı sağlayacak çok önemli etkenler.

II. Eser Sahibi Olarak Yazar

TTK m. 11 III'de , fikri mülkiyet hakları , ticari işletmenin malvarlığı unsurları arasında sayılmıştır. Fikri haklar, ekonomik bakımdan değer ifade eden gayri maddi mülkiyet hakları arasında yer almaktadır.

Bu çerçevede 5846 sayılı Fikir ve Sanat eserleri Kanununda fikir ve sanat eserlerinin çeşitleri belirlenirken , 2. Maddede "ilim ve edebiyat eserleri" başlığı altında , "herhangi bir şekilde dil ve yazı ile ifade olunan eserler" tesbit edilmiştir. FSEK m. 8'de eser sahibi , "eseri meydana getiren kişi" olarak tanımlanmıştır. Bu açıklama ışığında yazar , herhangi bir yazılı eseri (bu bir bilimsel eser ya da edebiyat eseri olabilir) meydana getiren kişi olarak tanımlanabilir.

Yine FSEK m. 6 uyarınca , bir film senaryosu ya da bir tiyatro oyunu senaryosunun yazarı da işleme eser sahibi olarak kabul edilecektir.

Yayımlanmış eserlerde , o eserin sahibi olarak eser üzerinde adını kullanan kimse , aksi sabit oluncaya kadar o eserin sahibi sayılır (m. 11). Sahibinin adı belirtilmeyen eserlerde, yayımlayan , o da belli değilse çoğaltan eser sahibine ait hak ve yetkileri kendi adına kullanabilir (m. 12).

III. Eser Sahibi Olarak Yazarın Hakları

FSEK'de yer alan eser sahibi hakları manevi ve mali haklar olarak nitelendirilmektedir.

a) Manevi Haklar :

1. **Umuma arz yetkisi (FSEK m. 14).** Bir eserin yayınlanıp yayınlanmayacağına , yayımlanma zamanı ve tarzını belirlemeye münhasıran eser sahibi yetkilidir.

Yayımlanmamış bir eserin içeriği hakkında bilgi verme yetkisi münhasıran eser sahibine aittir.

Eserin yayımlanma tarzı , eser sahibinin şeref ve itibarını zedeleyecek nitelikte ise , eser sahibi başkasına yazılı izin vermiş olsa dahi eserin yayımlanmasını menedebilir. Menetmek hakkından önceden sözleşme ile vazgeçmek hükümsüzdür. Diğer tarafın (yayıncının) tazminat hakkı saklıdır. Bu şekildeki FSEK m. 14 III hükmü yazar ile yayıncı arasındaki sözleşme ilişkisinde dikkate alınmak zorundadır.

- 2. Adın belirtilmesi yetkisi (FSEK m. 15).** Eseri , sahibinin adı ile veya adsız olarak ya da müstear adla yayımlama hususunda karar vermek yetkisi münhasıran eser sahibine aittir. **Eserin kimin tarafından meydana getirildiği ihtilafli ise , gerçek sahibi hakkının tesbitini mahkemeden isteyebilir.** Yazar – yayıncı ilişkilerinde bu husus da zaman zaman gündeme gelmektedir.

- 3. Eserde değişiklik yapılmasını menetme yetkisi (FSEK m. 16).** Eser sahibinin izni olmadıkça eserde veya sahibinin adında kısaltmalar , ekleme ve başka değiştirmeler yapılamaz. Bu da yazar – yayıncı ilişkisinde önemli konulardan bir tanesidir. Eserin satışını arttırmak için yayıncı , yazardan izin almadan birtakım değişiklikler yapamayacaktır. Bu bakımdan senaryo yazarı (işleme sahibi) , işlemenin yayım tekniği icabı zaruri olan değiştirmeleri eser sahibinin özel izni olmadan da yapabilir.

Eser sahibi , kayıtsız ve şartsız yazılı izin vermiş olsa dahi , şeref ve itibarını zedeleyen veya eserin mahiyet ve hususiyetlerini bozan her türlü değiştirilmeleri menedebilir. Menetme yetkisinden önceden vazgeçmek hükümsüzdür.

- 4. Eser sahibinin zilyed ve malike karşı hakları (FSEK m. 17).**Eser sahibi , gerekli durumlarda , aslın maliki veya zilyedinden , koruma şartlarını yerine getirmek kaydıyla ,**yazarların el yazısıyla yazılmış eserlerinin asıllarından** geçici bir süre için yararlanmayı talep etme hakkına sahiptir. Eser sahibinin bu hakkı , bu eserlerin ticaretini yapanlar tarafından eseri satın alan veya elde eden kişilere müzayede ve satış kataloğu veya ilgili belgeler ile açıklanır.

Aslın maliki , eser sahibi ile yapmış olduğu sözleşme şartlarına göre eser üzerinde tasarruf edebilir. Ancak eseri bozamaz ve yok edemez ve eser sahibinin haklarına zarar veremez.

Eserin tek ve özgün olması durumunda eser sahibi , kendisine ait tüm dönemleri kapsayan çalışma ve sergilerde kullanmak amacıyla , koruma şartlarını yerine getirerek iade edilmek üzere eseri isteyebilir.

- b) Manevi Hakların Kullanılması Süresi:** Bu yetkileri eser sahibi hayatı boyunca kullanabileceği gibi , ölümünden sonra da FSEK m. 19 l’de sayılanlar mirasçı sıfatı ile olmaksızın (vasiyeti tenfiz memuru , tayin edilmemişse sırasıyla sağ kalan eş ve çocuklar , tayin edilmiş mirasçılar , ana –baba ve kardeşler) ölüm tarihinden itibaren yetmiş yıl süre ile kendi adlarına kullanabilirler (FSEK m. 19). Çünkü manevi haklar aynı zamanda kişilik haklarıdır . Bunların miras yolu ile geçmesi söz konusu olmaz. Bunlar ebedi nitelikte tanınmış haklardır.

Yalnız 17. maddede hüküm altına alınmış bulunan yetki eser sahibi dışındakilere tanınmamıştır. Yine , eser sahibi ve yakınları bu hakları kullanmazlarsa , onlardan mali bir hak iktisap eden kişi (yayıncı olabilir) 14, 15, 16. maddelerin üçüncü fıkralarında tanınan hakları kendi namına kullanabilir.Eser sahibi ve yakınlarından hiçbiri

bulunmaz veya yetkilerini kullanmazlarsa ya da 70 yıllık süre geçmişse , eser memleketin kültürü bakımından önemli görüldüğü takdirde , Kültür Bakanlığı 14, 15 ve 16. maddelerin üçüncü fıkralarında eser sahibine tanınan hakları kendi adına kullanabilir. İlgili maddelerin 3. Fıkraları , eserde yapılacak eser sahibinin şeref ve itibarını zedeleyecek nitelikteki değişikliklerin men edilmesi yetkisine ilişkindir.

c) Mali Haklar :

1. **İşleme Hakkı (FSEK m. 21).** Bir eserden , onu işlemek suretiyle faydalanma hakkı münhasıran eser sahibine aittir.
2. **Çoğaltma Hakkı (FSEK m. 22).** Bir eserin aslını veya kopyalarını çoğaltma hakkı münhasıran eser sahibine aittir.
3. **Yayma Hakkı (FSEK m. 23).** Bir eserin aslını veya çoğaltılmış nüshalarını kiralamak , ödünç vermek , satışa çıkarmak veya diğer yollarla dağıtmak hakkı münhasıran eser sahibine aittir. Burada yayıncı ile bağlantı kurulabilir.

Eserin , kiralama ve kamuya ödünç verme yetkisi eser sahibinde kalmak kaydıyla , belirli nüshaların hak sahibinin yayma hakkını kullanması sonucu mülkiyeti devredilerek ülke içinde ilk satışı yapıldıktan sonra bunların yeniden satışı eser sahibine tanınan yayma hakkını ihlal etmez.

Bir eserin kiralınması veya ödünç verilmesi şeklinde yayımı , eser sahibinin çoğaltma hakkına zarar verecek şekilde , eserin yaygın kopyalanmasına yol açamaz.

4. **Temsil Hakkı (FSEK m. 24).** Bir eserden temsil suretiyle faydalanma hakkı münhasıran eser sahibine aittir.
5. **İşaret, ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla umuma iletim hakkı (FSEK m. 25).** Bir eserin aslını veya çoğaltılmış nüshalarını radyo , televizyon aracılığıyla veya dijital iletim de dahil olmak üzere işaret , ses ve / veya görüntü nakline yarayan araçlarla yayınlanması hakkı münhasıran eser sahibine aittir. Bu madde **dijital yayın sözleşmeleri** bakımından önemlidir.

- d) Mali Hakların Kullanılması Süresi :** Mali haklarla ilgili koruma süresi eser sahibinin yaşadığı müddetçe ve ölümünden itibaren yetmiş yıl devam eder (FSEK m. 27 I). **Bu sürenin bitmesinden sonra herkes , eser sahibine tanınan mali haklardan faydalanabilir (FSEK m. 26 I).** Bu durumda yayıncı , herhangi bir izin almasına , bedel ödemesine gerek olmadan eseri yayımlayabilecektir.

Sahibinin ölümünden sonra alenileşen eserlerde koruma süresi ölüm tarihinden sonra yetmiş yıldır (m.27 II). İlk eser sahibi tüzel kişi ise , koruma süresi aleniyet tarihinden itibaren yetmiş yıldır (m. 27 son).

- e) Mali Hakların Bağımsızlığı (FSEK m. 20 I).** Mali haklar birbirinden bağımsızdır. Bunlardan birinin tasarrufu ve kullanılması diğerine tesir etmez. Eser sahibi yayın hakkını devrederken , örneğin çoğaltma , işleme haklarını kendisinde tutabilir veya ayrı kişilere devredebilir.

- f) Kütüphanelerin ödünç kitap vermelerinde uygulanacak esas:**

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Tasarısı m. 34/A ile şu şekilde bir düzenleme önerilmektedir : Bir eserin aslı veya çoğaltılmış nüshalarının kütüphaneler tarafından ödünç verilmesi hak sahiplerine uygun bir bedel ödenmesi koşuluyla serbesttir. Tamamen yeni olan bu öneri ile , kanaatimce kütüphanelerin eserleri edinirken ödedikleri satın alma bedeli dışında , ayrıca ödünç verme için de eser

sahibine maktu bir bedel ödemeleri kararlaştırılmaktadır. Bu düzenleme özellikle resmi kütüphanelerin işlerini zorlaştırıcı nitelikte görülmektedir.

Yine ,”Arşiv amaçlı çoğaltım ve kullanım” kenar başlığını taşıyan FSEK Tasarı m. 34/B’de şöyle bir düzenleme yer almaktadır : Doğrudan veya dolaylı olarak ekonomik veya ticari bir amaç güdülmeksizin bir eserin arşivlenmek amacıyla kamuya açık kütüphaneler , müzeler , eğitim kurumları ile arşivler tarafından dijital ortama aktarılarak veya başka teknik yöntemlerle çoğaltılması serbesttir. Bu yolla oluşturulan dijital arşivler kütüphane , müze , eğitim kurumu veya arşivlere tahsis edilen bina ve eklentileri içinde , eğitim ve araştırma amacıyla kamunun kullanımına sunulabilir. Demek ki , ayrıca bir ücret ödemeksizin kütüphaneler eserleri arşivlemek amacıyla dijital ortama aktarabileceklerdir.

IV. Eser Sahibi Haklarına Kanunla Getirilen Sınırlamalar

- a) **Kamu Düzeni Gerekçesi İle Sınırlama (FSEK m. 30).** Eser sahibine tanınan haklar , eserin ispatı maksadıyla mahkeme ve diğer resmi makamlar huzurunda zabıta ve ceza işlerinde bir muameleye konu teşkil etmek üzere kullanılmasına engel değildir.
- b) **Temsil Serbestisi (FSEK m. 33).** Yayımlanmış bir eserin , tüm eğitim ve öğretim kurumlarında , yüzyüze eğitim ve öğretim maksadıyla doğrudan veya dolaylı kar amacı gütmeksizin temsili , eser sahibinin ve eserin adının mutlak şekilde açıklanması şartıyla serbesttir.
- c) **Eğitim ve Öğretim İçin Seçme ve Toplama Eserler Oluşturulması (FSEK m. 34).** Yayımlanmış ilim ve edebiyat eserlerinden , maksadın haklı göstereceği bir oran dahilinde iktibaslar yapılmak suretiyle , hal ve vaziyetinden eğitim ve öğretim gayesine tahsis edildiği anlaşılan seçme ve toplama eserler meydana getirilmesi serbesttir. Örnek : Eğitim amacıyla Orhan Veli Kanık’ın şiirlerinin toplandığı bir şiir antolojisi
- d) **İktibas Serbestisi (FSEK m. 35).** Alenileşmiş bir ilim ve edebiyat eserinin ancak bazı cümle ve fıkralarının bağımsız bir ilim ve edebiyat eserine alınması suretiyle iktibas yapılabilir. İktibasın belli olacak şekilde yapılması lazımdır. İlim eserlerinde , iktibas hususunda kullanılan eserin ve eser sahibinin adından başka bu kısmın alındığı yer belirtilir.
- e) **Özel Menfaat Gerekçesi İle Sınırlama - Kişisel Kullanma (FSEK m. 38).** Bütün fikir ve sanat eserlerinin , kar amacı güdülmeksizin kişisel kullanmaya mahsus çoğaltılması mümkündür. Ancak bu çoğaltma hak sahibinin meşru menfaatlerine haklı bir sebep olmadan zarar veremez ya da eserden normal yararlanmaya aykırı olamaz.
- f) **Devletin Faydalanma Yetkisi (FSEK m. 46).** Çoğaltma ve yayımı eser sahibi tarafından açıkça men edilmemiş olan ve umumi kütüphane , müze ve benzeri müesseselerde saklı bulunan henüz yayımlanmamış veya alenileşmemiş eserler , mali haklarla ilgili koruma süresi dolmuş olmak şartıyla , bulunduğu kamu kurum ve kuruluşuna ait olur.
- g) **Kamuya Maletme (FSEK m. 47).** Bir Kararname ile memleket kültürü için önemi haiz görülen bir eser üzerindeki mali haklardan yararlanma yetkisi , hak sahiplerine uygun bir bedel ödenmesi suretiyle koruma süresinin bitiminden önce kamuya maledilebilir.

V. Eser Sahipliği Haklarının Korunması –Tescil Sistemi

Sistemimizde eser sahipliğinin korunması konusunda , marka ve patentlerde olduğu gibi kurucu nitelikte bir tescil esası yoktur. Ancak eser sahibi dilerse eserini , FSEK m. 13 II’den

yararlanarak Kültür Bakanlığı nezdindeki Telif Hakları Genel Müdürlüğü tarafından tutulan kayıt sistemine tescil ettirebilir. İsbat fonksiyonu olan bu kayıt sonucunda , bir uyumsuzluk vukuunda tescil belgesinin bir örneği mahkemeye sunulabilir.

Bunun dışında eser sahibi noterden düzenlettireceği bir belge ile veya ilgili meslek birliğinden alacağı belge ile de hak sahipliğini kanıtlayabilir.

VI. Eser Sahipliği Haklarının Korunması Amacıyla Mesleki Birlikler Kurulması

- a) Meslek Birliklerinin Kurulması (FSEK m. 42).** Eser sahipleri ile eser sahiplerinin hakları ile bağlantılı hak sahipleri ve eser sahiplerinden mali hakları devralanlar (yayıncı) , üyelerinin ortak çıkarlarını korumak ve bu Kanun ile tanınmış hakların idaresini ve takibini , alınacak ücretlerin tahsilini ve hak sahiplerine dağıtımını sağlamak üzere , Kültür Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca onaylanan tüzük ve tip statülere uygun olarak tesbit edilecek alanlarda birden fazla meslek birliği kurabilirler.
- b) Meslek Birliklerinin Yükümlülükleri ve Tarife Tesbitine İlişkin Esaslar (FSEK m. 42/A)**
- c) Meslek Birliklerinin Denetimi (FSEK m. 42/B).** Kültür Bakanlığının denetimi sözkonusu.
- d) FSEK Tasarı m. 42'nin kenar başlığı "meslek birlikleri" yerine "telif birliklerinin kurulması" şeklinde düzenlenmiştir.**

VII. Eser Sahipliği Haklarının Korunması İçin Eserlerin İşaretlenmesi (FSEK m. 44). Fikri mülkiyet haklarının korunması ve etkin bir şekilde takibinin sağlanması amacıyla , yayıncılar ve diğer mali hak sahipleri , Bakanlıkça gerekli görülecek işaret ve seri numaraları ile uluslararası standartlara uygun kodları , taşıyıcı materyaller üzerinde bulundurmakla müştereken yükümlüdürler (bandrol uygulaması).

Bandollü nüshaların da yol, meydan, Pazar , kaldırım , iskele , köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır (FSEK m. 81 VII). Bu nüshalara da zabıta el koymak ve topladığı nüsha ve yayınları yetkili mercilere göndermek zorundadır.

VIII. Yayın Sözleşmesi

- a) Şekli (FSEK m. 52).** Yayın sözleşmesi yazılı olmalı ve konusu olan hakların ayrı ayrı gösterilmesi şarttır.
Bir yazılı eser meydana getirmek üzere yapılan taahhütler , eser henüz meydana getirilmeden önce yapılmış olsa dahi geçerlidir (m. 50 I). Böyle bir taahhüd , taraflardan her biri (hem yazar hem de yayıncı) , ihbar tarihinden bir yıl sonra hüküm ifade etmek üzere feshedebilir (m. 50 II). Eser tamamlanmadan önce , eser sahibi ölür veya tamamlama kabiliyetini kaybeder , yahut kusuru olmaksızın eserin tamamlanması imkansız hale gelirse taahhüt kendiliğinden geçersiz olur (m. 50 III). Yayıncının iflas etmesi veya sözleşme uyarınca devraldığı mali hakları kullanmaktan aciz duruma düşmesi yahut kusuru olmaksızın kullanmanın imkansız hale gelmesi durumlarında da sözleşme sona erer (m. 50 III).
- b) İlerideki Faydalanma İmkanları (FSEK m. 51).** İleride çıkarılacak mevzuatın eser sahibine tanınması muhtemel mali hakların devrine veya bunların başkaları tarafından kullanılmasına ilişkin sözleşmeler geçersizdir.

- c) **Hakkın Mevcut Olmaması (FSEK m. 53).** Mali bir hakkı , örneğin bir yayın sözleşmesi ile başkasına devreden kimse , yayıncıya karşı hakkın mevcudiyetini Borçlar Kanunu çerçevesinde tekeffül etmiş durumdadır.
- d) **Mali Hakkı Devir Yetkisinin Devredende Bulunmaması (FSEK m. 54).** Mali bir hakkı , devre yetkili olmayan kimseden iktisap eden kimse iyiniyetli olsa bile , iktisabı korunmaz. Burada Medeni Kanundaki taşınır mal iktisabından farklı bir düzenleme getirilmiştir. Örnek olarak , yayıncı eser sahibi ile değil de yetkisiz bir kişi ile yayın sözleşmesi yapmışsa , o kişinin gerçekten eser sahibi olmadığını bilmese bile , sözleşme nedeni ile herhangi bir hak ileri süremeyecektir.
- Yetkili olmaksızın bir yayıncı ile yayın sözleşmesi yapan kimse , yetkisi bulunmadığını yayıncının bildiği veya bilmesi lazım geldiğini isbat etmedikçe , sözleşmenin geçersiz kalması sebebi ile yayıncının uğrayacağı zararı tazmin etmekle yükümlüdür (m. 54 II).
- e) **Sözleşmenin Kapsamı (FSEK m. 55).** Aksi kararlaştırılmış olmadıkça yayın sözleşmesi , eserin tercüme veya sair işlenmelerini kapsamına almamaktadır. Yayıncı yayın sözleşmesi ile çoğaltma , işleme gibi diğer fikri hakları da iktisap etmez.
- f) **Cayma Hakkı (FSEK m. 58).** Yayıncı kararlaştırılan süre içerisinde ve eğer bir süre belirlenmemişse , duruma göre uygun bir süre içerisinde eseri ya hiç ya da sözleşmede kararlaştırıldığı şekilde yayınlamazsa ve bu yüzden eser sahibinin menfaatleri önemli surette ihlal edilirse , eser sahibi sözleşmeden cayabilir.
- Cayma hakkını kullanmak isteyen eser sahibi sözleşmedeki hakların kullanılması için noter vasıtasıyla uygun bir mehil vermek zorundadır. Hakkın kullanılması , yayıncı için imkansız olur veya onun tarafından reddedilir yahut bir mehil verilmesi halinde eser sahibinin menfaatleri esaslı surette tehlikeye düşmekte ise mehil tayinine gerek yoktur.
- Caymaya itiraz , cayma ihbarının tebliğinden itibaren dört hafta içerisinde itiraz davası açılması yolu ile mümkündür. Yayıncının mali hakkı kullanmamakta kusuru yoksa veya eser sahibinin kusuru daha ağır ise , yayıncı uygun bir tazminat isteyebilir.
- Cayma hakkından önceden vazgeçmek mümkün olmadığı gibi , bu hakkın açıklanmasını iki yıldan fazla bir süre için meneden sınırlamalar da geçersizdir.
- g) **Hakkın Eser Sahibine Geri Dönmesi (FSEK m. 59).** **Eser sahibi veya mirasçıları mali bir hakkı (yayın hakkı) belirli bir amaç için yahut belirli bir süre için devretmişlerse , amacın gerçekleşmesi ya da ortadan kalkması veya sürenin geçmesi ile ilgili hak, sahibine (eser sahibi veya mirasçı) geri döner.** Yayıncı , sözleşmedeki süre geçmiş ise veya amaç gerçekleşmesine rağmen eseri yayınlamaya devam ediyorsa , bu taktirde sözleşmeye aykırılık sebebi ile tazminat ödemek zorunda kalabilir.
- h) **Eser Sahibinin Mali Haklardan Vazgeçmesi (FSEK m. 60).** Eser sahibi yahut mirasçıları , kendilerine kanunen tanınan mali haklardan , önceden gerçekleşen tasarruflarını ihlal etmemek şartıyla , bir resmi senet düzenlemek ve bu hususun Resmi Gazete'de ilanı suretiyle vazgeçebilirler. Vazgeçme , ilan tarihinden başlayarak koruma süresinin bitmesi halindeki hukuki sonuçları doğurur.
- i) **Eser Üzerinde Haciz ve Rehinin Mümkün Olduğu Haller (FSEK m 62).**
- Alenileşmiş bir eserin müsveddesi veya aslı ;
 - Yayımlanmış bir eserin çoğaltılmış nüshaları ;
 - Eser sahibinin korunmaya layık olan manevi menfaatlerini ihlal etmemek şartıyla alenileşmiş bir eser üzerindeki mali hakları ;

- Eser sahibinin mali haklara ilişkin hukuki muamelelerden doğan para alacakları kanuni veya akdi bir rehin hakkının , cebri icranın yahut hapis hakkının konusunu oluşturabilir.
Buna karşılık ,
- Eser sahibinin veya mirasçılardan birinin mülkiyeti altında bulunan henüz alenileşmemiş bir eserin müsvedde veya asılları ;
- Eser üzerindeki mali haklar ;
- Eser sahibinin , mali haklara ilişkin hukuki işlemlerden doğan para dışındaki alacakları
Kanuni veya akdi bir rehin hakkının , cebri icranın veya hapis hakkının konusu olamaz (m. 61).

IX. Dava Hakları

Eser sahibi (yazar) , hakları ihlal edildiği taktirde birtakım hukuk ve ceza davaları açabilir.

a) Hukuk Davaları

- Eser sahibinin tesbiti davası (FSEK m. 15)
- Tecavüzün ref'i davası (FSEK m. 66)
- Tecavüzün men'i davası (FSEK m. 69)
- Tazminat davaları (FSEK m. 70)

b) Ceza Davaları

Eser sahibi haklarına tecavüz aynı zamanda suç oluşturduğu için , takibi şikayete bağlı olarak FSEK m. 71 vd. hükümlerinde düzenlenen yaptırımlar faile uygulanabilecektir.

c) Yayıncının Dava Hakkı

Yayıncı da hiç şüphesiz , yazar aralarındaki sözleşmeye aykırı hareket ettiği taktirde , sözleşmeye aykırılık sebebi ile hukuki taleplerde bulunabilecek ve dava açabilecektir. Örnek olarak , yazar bir yayıncı ile anlaşmışken ve aralarındaki yayın sözleşmesi devam etmekte iken başka bir yayıncı ile de ilk sözleşmeye aykırı olarak anlaşır , sözleşmeye aykırılık sebebi ile ilk yayıncıya tazminat ödemek zorunda kalabilecektir. Yine genel hükümlere uygun olarak , yazar tarafından gerçekleştirilen ihlalin ağırlığına göre yayıncı sözleşmeden dönme ve fesih haklarından yararlanabilecektir.

d) Görevli Mahkeme

Eser ve eser sahipliği ile ilgili uyuşmazlıklarda görevli mahkeme Fikir ve Sanat Eserleri Hukuk ve Ceza Mahkemeleridir (FSEK m. 76). **FSEK Tasarı m. 43/C ile anılan mahkemeler yanında bir Telif Hakem Kurulu'nun da oluşturulması yönünde bir düzenleme mevcuttur.**